

ROOMALAISTEN
JA
KREIKKALAISTEN

KIRJAILIJAIN

TEOKSIA

KOKOELMA KÄÄNNÖKSIA
JOHDANTOINEEN

TOIMITTANUT

K. J. HIDÉN

HELSINGISSÄ
KUSTANTAJA: YRJÖ WEILIN

IV

CICERO

PUHE

RUNOILIJA

ARCHIAAN

PUOLUSTUKSEKSI

SUOMENTANUT

K. J. HIDÉN

Sensuurin hyväksymä, 16 p:nä elök. 1905. Helsingissä.

M. TULLIUS CICERO

Rintakava Napoli'n Museo Nazionalessa

ROOMALAISTEN JA KREIKKALAISTEN
KIRJAILIJAIN TEOKSIA

IV

PUHE
RUNOILIJA ARCHIAAN
PUOLUSTUKSEKSI

PITÄNYT

M. TULLIUS CICERO

SUOMENTANUT

T:ri K. J. HIDÉN

ROOMALAISEN FILOLOGIAN DOSENTTI

HELSINGISSÄ 1905

Die Muse wagte es, in der Toga auf der römischen Rednerbühne zu erscheinen, und den Vorhang ihres Heiligthums zu lüften; die Art, wie sie eingeführt wurde, giebt Aufschluss über Cicero und sein Volk.

W. Drumann Geschichte Roms Th. IV p. 204.

Näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-321-0

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Alkulause.

Non scholae, sed vitae discimus.

Jo v. 1865 ilmestyivät Ciceron puhe runoilija Archiaan puolustukseksi sekä puhe Q. Ligariuksen hyväksi Oulun ruotsalaisen alkeisopiston lehtori Oskar Blomstedtin suomentamina sekä painettiin sittemmin uudestaan aivan muuttumatta v. 1891.

Koska Blomstedtin kirjasen jälkimäinenkin painos nykyjään lienee loppuun myyty, olen katsonut ajan vaatimaksi julkaista tekemäni edellisen puheen suomennoksen. Tämä poikkeaa eri syistä Blomstedtin käännöksestä, varsinkin sen johdosta, että tahallani en ole siihen tutustunut ennen oman työni päätyttyä.

Käännös on ylipäätän tehty sen tekstin mukaan, minkä Lehtori T:ri O. Grotenfelt on julkaissut kirjassa *M. Tullii Ciceronis orationes selectae VI, Helsingforsiae 1894*. Muuten olen hyväkseni käyttänyt tärkeimmät puheen käsittämistä edistävät apuneuvot, joista erityisesti mainitsen Lehtori H. F. Silanderin toimittamat oivalliset selitykset (*Selityksiä ja Sanaluettelo M. Tullius Ciceron puheeseen Runoilija Archiaan puolustukseksi, Helsingissä 1903*).

Helsingissä, kesäkuulla 1905.

K. J. Hidén.

M. Tullius Ciceron elämä ja teokset.

M. Tullius Cicero syntyi tammikuun 3 p. v. 106 e. Kr. lähellä Arpinumin pikkukaupunkia (nyk. Arpino kaakkoon päin Roomasta). Saatuansa Roomassa yhdessä nuoremman veljensä Quintuksen kanssa huolellisen kasvatuksen hän esiintyi jo v. 81 julkisesti puhujana ja saavutti vähitellen yhä suuremman maineen varsinkin sen jälkeen, kuin hän oli harjoitellut opintoja Kreikassa vv. 79—77. Hän otti nyt enemmän kuin ennen osaa valtiolliseen elämään, tuli v. 75 quaestoriksi sekä kohosi nopeasti läpi kaikkien virka-asteitten, jotta hän huolimatta siitä että oli nuosukas (*homo novus*) pääsi konsulin virkaan vuodeksi 63 varhaisimpaa lain myöntämänä ikävuotena. Konsulina Cicero paljasti Catilinan vallankumoukselliset aikeet sekä kukisti valtiolle perin vaarallisen salaliiton. Tällöin Cicero oli kohonnut valtiollisen toimensa kukkuloille, mutta tämän jälkeen elämä hänelle tarjosi vain pettymyksiä ja vastoinkäymisiä.

Ciceron täytyikin jo v. 58 lähteä maanpakoon Roomasta. Kuitenkin hän seuraavana syksynä kutsuttiin takaisin, jolloin Rooman kanssa suurella riemulla otti hänet vastaan. Seuraavat vuodet hän toimi etenkin puhujana sekä Forumilla että senaatissa saavuttamatta kumminkaan aikaisempaa vaikutustaan. V. 51 hän joutui prokonsulina hoitamaan Cilician maakuntaa vuoden ajan. Kun Cicero Ciliciasta palasi Roomaan, oli kansalaissota Caesarin ja Pompeiuksen välillä alkanut. Kauan epäroityään hän lähti Pompeiuksen luo Kreikkaan. Pharsaluksen ratkaisevan taistelun jälkeen v. 48 hän jälleen palasi Italiaan sekä

sai helposti Caesarilta armahduksen. Muuttuneet olot vaikuttivat nyt sen että Cicero toistaiseksi pysyi aivan erillään valtiollisesta elämästä omistaen kaiken aikansa vain kirjallisille ja tieteellisille harrastuksilleen. Vasta Caesarin murhan jälkeen Cicero taasen astui valtiolliselle taistelutanterelle asettuen kaikella voimallaan mahtavaa Antoniusta vastaan. Mutta sen johdosta hänenkin nimensä myöhemmin joutui valtiopannaan julistettujen joukkoon ja murhamiehet yllättivät hänet Caietan luona (nyk. Gaëta) joulukuun 7 p. v. 43 e. Kr.

Joskin Cicero valtiollisen toimintansa johdosta usein on joutunut ankaran arvostelun alaiseksi, on hän puhujana ja kirjailijana saavuttanut yleisen tunnustuksen sekä katoamattoman maineen. Hänen merkityksensä omalle ajalleen sekä jälkimaailmalle on etenkin siinä, että hän helposti tajuttavassa, miellyttävässä muodossa Rooman kielellä on esittänyt eettillisesti ja esteettisesti etevämmän kreikkalaisen sivistyksen tuotteita ja tuloksia sekä johdonmukaisella, puhtaalla ja sointuvalla kielenkäytöllään kohottanut latinan kielen täydellisyyteen, josta tuli esikuva pitkiksi ajoiksi.

Ciceron kirjallisten tuotteiden lukumäärä on melkoisen suuri. Tavallisesti hänen jälkeenjättämänsä kirjoitukset jaetaan seuraaviin ryhmiin; puheet; retoriiset kirjoitukset; filosofiset teokset; kirjeet.

Puhe runoilija Archiaan puolustukseksi.

Niinkuin itse puheesta näkyy, muudan Grattius syytti Archiasta siitä että hän laittomasti oli itselleen kavaltanut Rooman kansalaisoikeuden. Koska kantajan tekemät syytökset oli verrattain helppo kumota, oli koko oikeudenkäynti kaikesta päättäen valtiollisten vastustajien toimeenpanema runoilijaa suosivan Lucullusten perheen häpäisemiseksi. Juttua käsiteltiin v. 62 valamiesoikeudessa, jonka puheenjohtajana toimi praetori Q. Tullius Cicero, puhujan veli. Sitten kuin Grattius oli kanteensa esittä-

Roomalaisten ja kreikkalaisten kirjailijain teoksia

- I. Tacitus, *Germania* suom. *K. J. Hidén.*
- II. Tacitus, *Agricola* suom. *K. J. Hidén.*
- III. Horatius, *Runoudesta* suom.
- IV. Cicero, *Puhe runoilija Archiaan puolustukseksi* suom. *K. J. Hidén.*
- V. Cicero, *Scipion unennäkö* suom.

näköispainos ntamo 2012

9 789522 153210 >

www.ntamo.net